

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámája: 41.951.

Unokává fogadás.

Irta: dr. Szladits Károly
egyetemi tanár.

Adott esetben kétség merült fel arra nézve, lehet-e az örökbefogadás hatályát az örökbefogadottnak az örökbefogadáskor már élő gyermekére oly módon kiterjeszteni, hogy ez a gyermek az örökbefogadóval ne gyermeki, hanem unokai viszonyba kerüljön. Értésülesem szerint az igazságügyminisztérium, legalább is újabban, az ilyen szerződést nem erősíti meg és így gyakorlatilag megakadályozza annak hatályosulását.

Nem tudom, hogy az igazságügyminisztériumnak csakugyan ez-e az állandó gyakorlata. Emlékezetem szerint már fordultak elő esetek, amelyekben az örökbefogadást kiterjesztették az örökbefogadott gyermekeire, mint örökbefogadott unokára. De ha a minisztérium gyakorlata ezt a lehetőséget csakugyan kizárná, úgy néztem szerint ennek a gyakorlatnak nincsen meg az elvi megokoltsága.

Érteném az ily irányú állásfoglalást, ha az örökbefogadás hatályának említett kiterjesztése jogunknak valamely cogens sza-

Dr. Szladits Károly: Unokává fogadás

Dr. Pálos Lajos: dr. Ellátási szerződés

Közlemények

Lázár Andor igazságügyminiszteri kiegészítési a közjegyzősegről

Halálozások

Szladits Károly dr. emléke

A budapesti kamara választmányi díje

Helvetesi kirendelések

A nyugdíjintézet intéző bizottságának díja

Kuncz Odop dr. előadása a nemel jogszok részere

Az Országos Ügyvéd Szövetség jubileumi díszítése

A bíróság részéről készített vallomások és meghatalmazás megelcséssek

Adár

Elvezető ügyintézőkatalógus galériája

A nem időnkis telektonvilágykezes

Különleges törvények

Rendelések

1936. évi júli 1. napján érvényes jogszabályok

Magyarországi közjegyzők

Notariatszeitung

Notariatszeitung

Magyar Törvénykezés

Illetékügyi Közlöny

Joggyakorlat

Magánjog

Illetékjog

Szerkesztői üzenetek

bályába ütköznék bele, jelesül ha jogunk elvileg kizárná a családi kapcsolatot az örökbefogadó és az örökbefogadott ivadékai között. Ámde ellenkezőleg: Kétségtelen, hogy szokásjogunk értelmében az örökbefogadás hatálya a törvény erejénél fogva kiterjed az örökbefogadottnak az örökbefogadás után született ivadékára, (Curia 2577/1918.) sőt az Optk. értelmében az örökbefogadáskor már meglévő ivadékára is. Jogunk tehát nemcsak hogy elismeri annak a lehetőséget, hogy az örökbefogadó az örökbefogadott ivadékával rokonsági viszonyba kerüljön, hanem ezt a következményt a jövőbeli ivadékokra nézve külön kikötés nélkül magához az örökbefogadás tényéhez kapcsolja hozzá.

Igaz, hogy a felek szerződési szabadsága az örökbefogadásnál csak szűk körben érvényesül, mert korlátot szab neki az örökbefogadásnak egyfelől családjogi természetű, másfelől öröklési jogi célja. De semmiképp sem tekinthető az intézmény családjogi természetével ellenkezőnek az olyan joghatásoknak a már meglévő ivadékokra kiterjesztése, amely joghatások a jövőbeli ivadékok tekintetében magánál a törvénynél fogva állanak be.

A Curia fent idézett elvi kijelentésével semmiesetre sem akarta kizárni az örökbefogadott meglévő ivadékainak az örökbefogadás körébe való bevonását. A Curia csak annyit mond, hogy a jövőbeli ivadékokra az örökbefogadás hatása törvényénél fogva kiterjed. Unius positio non est alterius negatio. A Curia tételéből csak annyi következik, hogy a meglévő ivadékokra az örökbefogadás nem terjed ki szükségképpen. Ez természetes is, mert hisz ezek az ivadékok teljeskorúak lehetnek, a kiskorúak érdeke is ellentétes lehet a szülőjük érdekével, a serdülő kiskorúra az örökbefogadásnak reá való kiterjesztése érzelmeibe ütköző, sőt egyenesen káros lehet (pl. az örökbefogadottnak a fiát valamelyik rokona örökösé nevezte azzal a feltétellel, ha a családi nevét megtartja). Éppen ezért helyes, hogy az örökbefogadáshoz való hozzájárulás az ily ivadékokra nézve külön akaratelhatározásnak legyen fenntartva. Ám ebből semmiképpen sem lehet arra következtetni, hogy az örökbefo-

gadott ivadéka szerződéssel se juthasson abba a helyzetbe, amelybe a törvénynél fogva jutna, ha csak az örökbefogadás után született volna. Ellenkezőleg, az intézmény belső következetessége kívánja meg, hogy ez a lehetőség rájuk nézve fennálljon, mert különben egészen ferde és erőszakolt helyzetekbe jutnánk.

Ha ugyanis cogens tétellel mondjuk ki, hogy az örökbefogadó az örökbefogadottnak már meglévő ivadékát csak úgy hozhatja magával családi kapcsolatba, ha őt mint gyermeket szintén örökbe fogadja, ezzel erőszakot követünk el a szerződő felek szándékán és a köztük tervezett szerződést vagy szükség nélkül deformáljuk, vagy éppen lehetetlenné tesszük. Az ilyen kényszer eleve lehetetlenné tenné annak a megvalósulását, hogy az örökbefogadott jelenlegi és jövőbeli gyermekei egyenlő jogi helyzetbe jussanak. Ez áll különösen öröklési jogi tekintetben. A meglévő gyermek az örökbefogadott mellett külön törzsként jönne tekintetbe, a jövőbeli gyermekek pedig az örökbefogadott helyébe lépnének, mint egységes törzs tagjai. További nehézséget okoz, hogy az örökbefogadottat oly kötelesrész illeti, amely nem csorbíthatja a meglévő törvényes gyermek köteles részét. Ha az örökbefogadónak már van gyermeke és egy örökbefogadottat állít melléje, akkor a kötelesrészi kötöttsége egy fél + egy negyed = háromnegyed lesz, holott, ha az örökbefogadottnak a gyermekét is kénytelen örökbefogadni, ez a kötöttség terjedelemben nagyobbodik; egy fél + egy hatod + egy hatod = öt hatod. Családi viszonylatban is különös eredmény, ha az örökbefogadott gyermeke a közvetlen örökbefogadással az örökbefogadó gyermekévé, vagyis a saját szülőinek quasi testvéreivé, később született testvéreinek quasi nagybátyjává lesz, noha tudom, hogy ez csak tényleges látszat, jogi alap nélkül, mert hiszen az örökbefogadásnak nincsen oldalági kapcsoló hatálya. Az örökbefogadó ezenfelül rendszerint azt fogja kívánni, hogy az örökbefogadott gyermekei az ő családi nevét viseljék. A bírált felfogás szerint ezt a nevet is csak úgy ruházhatná rájuk, ha őket közvetlenül az örökbefogadott mellett gyermekeivé

fogadja. Ha ezt nem akarja tenni, csak a névváltoztatás útja marad fenn, amely kormányhatósági kegyelemtől függ és ha az örökbefogadó neve esetleg a „védett“ nevek sorába tartozik, eleve ki van zárva.

Mindennek az lesz a következménye, hogy az örökbefogadott meglévő ivadécai rendszerint kívül fognak maradni az örökbefogadási kapcsolaton és ehhez képest, semmivel sem igazolt hatósági kényszer következtében, családjogi és öröklési jogi előnyöktől esnek el.

A természetes felfogás az, hogy az örökbefogadottnak akár meglévő, akár jövőbeli ivadécai az örökbefogadó családi körébe tartozzanak, vagy legalább is tartozhassanak. Tanusága ennek a Ht. is (18. §), mely házassági tiltó akadályt emel az örökbefogadott és az örökbefogadó ivadécai között, tekintet nélkül arra, hogy az örökbefogadást megelőzőleg, avagy azután születtek-e.

A viszonyok természetes rendjében rejlő követelménynek felelt meg ennél fogva, a Mtj. 218 §-a, mely szerint: „Az örökbefogadottnak a szerződés megkötésekor már meglévő ivadékára és ennek később született ivadékára az örökbefogadás csak akkor hat ki, ha az örökbefogadó szerződéshez, a már meglévő ivadék is hozzájárult.“ Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az örökbefogadó őt is gyermekévé fogadja, hanem, hogy a szülője által közvetített, mintegy unokai viszonyba kerüljön az örökbefogadóval. Teljesen egybevág ezzel a német Ptk. 1762 §. Tévesen hivatkozik Scholz és Gál „Az örökbefogadás szabályai“ c. , egyébként nagyon értékes összeállítás (39. l.) a német Ptk.-re, azon álláspontjuk igazolására, mely szerint: „Ha az örökbefogadó az örökbefogadott ivadékára is ki akarja terjeszteni az örökbefogadást, ezeket is örökbe kell fogadnia.“ (Ha ugyan a jeles szerzőknek ez a kitétele nem pusztán azt kívánja jelenteni, hogy ily esetben az örökbefogadott ivadékaiknak, mint önálló feleknek kell közreműködniük, de nem szükségképpen ugyanolyan tartalmú szerződési nyilatkozattal, mint örökbefogadott szülői.) Mindenképpen kifogást-

lan Gaár Vilmos formulázása (Fodor-féle Magánjog I. 365.): „Ha a szerződést a felek az örökbefogadott leszármazóira is ki akarják terjeszteni, módjukban áll a leszármazók bevonásával az örökbefogadás joghatályát ezekre is kiterjeszteni.“ Gaárnak ez az álláspontja megfelel a jogviszony belső természetének és ezzel mai jogunknak is, mely cogens korlát hiányában a szerződési szabadság elvén épül.

Ugyanezt az álláspontot képviseli, Gaárra való hivatkozással, Raffay is (Magánjog 3. kiad. 1268. l. 1. jegyz.). Hasonlóképp javasolja az örökbefogadás kihatását az ivadékokra Grosschmid, családjogi törvénytervezetében (Zsögöd: Magánjogi tanulmányok II. 759., 761., 1., 44. és 51. §§.). Az az elv, hogy a rokonsági viszonyt távolabbi érdekeltekre szerződésileg ki lehet terjeszteni, régi jogunkban sem ismeretlen, jelesül a kir. kegyelemmel való törvényesítésnek ősi javakra csak úgy volt kihatása, ha az illető vagyonban öröklésre jogosultak a törvényesítéshez hozzájárultak.

Úgy vélem tehát, hogy magánjogi Vázlatom IV. kiadásában (II. rész. 376. lap) helyesen állítom fel azt a tételt, mely szerint örökbefogadás hatálya kiterjed: „az örökbefogadottnak vele együtt *unokául fogadott* ivadékaira is“. Jól tudom, hogy nincsen unokául fogadás, mint önálló szerződési faj, de igenis van implikált unokául fogadás az örökbefogadási szerződésnek az örökbefogadott jövőbeli ivadékaira való kiterjedésénél és semmi ok sincsen arra, hogy ugyanazt a már meglévő ivadékokra nézve külön hozzájárulás alapján el ne ismerjük.

Meg vagyok győződve, hogy adott esetben az igazságügy-minisztérium sem fog elzárkózni ezen álláspont helyességének elismerésétől és ha csakugyan hivatali megszokásból, ellenkező gyakorlatot folytat, ezt a gyakorlatot megfelelően módosítani fogja. Mikor kövessük a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatát, ha nem ilyen esetben, amikor az az intézmény jogszerkezeti és gyakorlati kívánalmainak egyaránt megfelel és a mai joggal tökéletes harmóniában van?

Ellátási szerződés.

Irta : *ifj. Paár Lajos dr.*
kir. közjegyzőhelyettes.

II. közlemény.*

5. Az ellátás és kikötmény biztosítása.

I. Az ellátás- és kikötményszolgáltatások biztosítása — bár elvileg a biztosítás egyéb módja sincs kizárva — úgyszólván kizárólag telekkönyvi bejegyzések útján történik. A telekkönyvi biztosítás főképp akkor nélkülözhetetlen, ha ingatlanok egyidejű átruházásával kapcsolatban létesül az ellátási vagy kikötményszolgáltatási kötelezettség. Ilyen esetben — hacsak a szerződő feleknek valami egészen rendkívüli okuk nincs a telekkönyvi biztosítás mellőzésére, amit ajánlatos a szerződésben is megemlíteni — az ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi átíratásával egyidejűleg az ellátási, illetve kikötményi jog telekkönyvi bekebelezésére is ki kell terjeszkedni a szerződésben. Ennek következtében külön *kérelem nélkül is* a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg (Tkvi rend. 130. § c.) intézkedik a telekkönyvi hatóság, hogy az átruházott ingatlan telekkönyvi C. lapján kebeleztessék be az ellátási, illetve kikötményszolgáltatási teher nélkül, hogy annak pénzbeni felszámítását, vagy akár kárpótlására szolgáló pénzbeni biztosítéki összegét meg kellene jelölni. (Rend. 66. §.)

Telekkönyvi bejegyzéssel az ellátási és kikötményi jog *telki teherjoggá* válik, aminek az a jelentősége, hogy az ingatlan tulajdonában később beálló változás esetén az új tulajdonos is tartozik tőrni, hogy a szolgáltatások a telekből kielégíttessenek. A tartás kikötményének dologi teherként bejegyzése nemcsak a tartás természetben való kiszolgáltatásának, hanem pénzbeni egyenértékének is biztosítására szolgál. (41. E. H.)

A tartásra, vagy kikötményszolgáltatásra irányuló teherjog nálunk főleg egyes királyi városok és németajkú falvak szokásjogából fejlődött ki. Jogi természete nem mindig állapítható meg egész határozottsággal, mert dologi és kötelmi jogi elemek vegyesen érvényesülnek benne. Ezért elvi alapon nem lehet minden esetre érvényes tételként kimondani sem azt, hogy az ingatlanára

* Az első közleményt l. Kir. Közjegyzők Közlönye 1936. 2. szám.

bekebelezett telki teherjogért csak „mint dologi adós“ felel a mindenkori tulajdonos (a dologi kezes analógiájára), sem pedig, hogy ezen felül mindenkor személyes felelősség is terheli a tulajdonjoga idejében lejárt részletekért. Az ingatlan későbbi tulajdonosának felelősségét csak a felek szerződéses akaratának vizsgálatával és magyarázatával lehet eldönteni. A szerződésmagyarázat rendszerint arra vezet, hogy csak dologi adósság terheli az új tulajdonost. (Részletesen Szladits : Dologi Jog, 397. o.)

A gyakorlatban a helyzet az, hogy az ellátási kötelezettség szorosan személyhez kötött lévén, a terhelt ingatlan új tulajdonosától ritkán lehet kikényszeríteni a természetbeni szolgáltatást, marad tehát megoldásként az esedékessé váló tartási részletek pénzegyenértékének behajtása a bekebelezés rangsorában készpénzjáradék módjára.

Kikötményi jog fennforgása esetén, minthogy ez úgy értelmezhető és rendszerint az is a szerződők akarata, hogy az átruházott ingatlanok hozadékának egy része adja a kikötmény tárgyát, ami egyértelmű a haszonvételek részleges visszatartásával: azért az ingatlan későbbi megszerzője felel a terményekből álló kikötmény kiadásáért és csak másodsorban, ha a termények kiadására irányuló végrehajtás nem vezetett sikerre, kénytelen a kikötményes követelésének pénzbeni ellenértékéért magára az ingatlan állagára végrehajtást kérni. A tulajdonos felelősségét semmiképen sem érinti az, ha a kikötmény a telekkönyvi bejegyzés szövegében nincs részletesen felsorolva, mert erre nézve az alapul szolgáló okirat tartalma irányadó. (1912 : VII. t. c. 3. §.)

Hogy az eredetileg kötelezettséget vállalt *személyes adós felelőssége* mennyiben marad fenn terhelt ingatlanának elidegenítése után is, az ismét a felek megegyezésétől függ és a szolgáltatás természetéből következtethető. Az ellátásért az eredeti személyes kötelezett minden körülmények közt felelős marad, mert a jogosított nem kényszeríthető, hogy mástól fogadja el az eltartást. (Állandó gyakorlat, C 523/1904, 722/1903.) A kikötmény már az ingatlan önálló terhének is tekinthető, mert kevésbé személyhez kötött. Sem az ellátás jogosítottja, sem a kikötményes nem tartozik előbb a személyes kötelezettet perelni követelése megadásáért, hanem közvetlenül a lekötött ingatlanból kereshet kielégítést. (C 678 1903.)

Ha az ingatlan, melyre ellátási vagy kikötményi telki teher van bekebelezve, *végrehajtási árverésen* kerül eladásra, akkor az

ingatlant a teher törlésével árverezik el. A befolyt vételárból a telki teherjogot megelőző rangsorban biztosított jelzálogos követelések kielégítése után a kikötmény pénzbeni egyenértékét tőkésítve gyümölcsöző letétként kell visszatartani és abból az esedékes részleteket (nem az összeg kamatát!) a jogosultnak ki kell adni. (Végrehajt. törv. 191. §.) A korábban lejárt és megítélt részletek értéke a bekebelezés rangsorában kerül kielégítésre.*

II. E szerint tehát a telki teherjogként bekebelezés a tartás és kikötmény tőkésített összegének behajtására nyújt csak végeredményben biztosítékot, ha az ingatlan gazdát cserél. Ezért az ellátásra jogosult és a kikötményes érdekeinek további védelmére lehetőleg oly kikötést kell felvenni a szerződésbe, amely megakadályozza az ingatlan eladását és megterhelését. Erre alkalmas az *elidegenítési és megterhelési tilalom* szerződésbe foglalása. Hogy e tilalom telekkönyvi feljegyzésének ne legyen akadálya (tekintettel a 74. T. Ü. döntvényben lerögzített elvekre) ajánlatos, de egyéb okokból is a vagyontadó érdekét szolgálja, hogy a kikötményes tartsa fenn jogát ingatlanai visszakövetelésére, ha a vagyontávevő szerződésszegést követne el. Ennek a visszaszállási jognak biztosítására már feltétlenül lehet kérni az elidegenítési és megterhelési tilalom telekkönyvi feljegyzését.

III. A tartási kötelezettség biztosításának egy másik közvetett módja az átruházott ingatlan hasznainak megvonása és birtokának visszavétele, ha az eltartó nem teljesíti kötelezettségeit. Ennek lehetővé tétele végett az ellátott tartsa fenn és telekkönyvileg is kebeleztesse be *haszonélvezeti jogát* átruházott ingatlanaira, de haszonélvezeti jogának érvényesítését olyképp szabályozzák a szerződésben, hogy erre csak akkor kerülhet a sor, hogy ha az ellátás teljesítésében fennakadás áll elő. (Pl. jogosult a haszonélvezetet megvonni az eltartótól, ha az ellátás vagy bánásmód ellen komoly kifogása van.)

Ennek a kikötésnek főleg abban nyilvánul meg gyakorlati jelentősége, hogy mikor az ellátásra jogosultnak nincs elég bizonyítéka a kötelezett mulasztásának, vagy rossz bánásmódjának iga-

* Itt említtem meg, hogy maga az ellátási és kikötményi jog — ellenében egyéb telki teherjogokkal — forgalom tárgya nem lehet és meg sem terhelhető, mert határozott személyhez van kötve. Aljelzálogjog még végrehajtás során sem kebelezhető be rá. (Bp. T. 11338/1887. Így Szladits: Dologi Jog, 373. o.) Mint követelést lefoglalni nem lehet, mert a jogosult legszorosabb létfenntartását szolgálja.

zolására (ami együtt lakásnál igen gyakori), vagy amikor peresíteni kénytelen a szolgáltatást és számítani kell a per elhúzódására, akkor rendelkezésére áll és megvédi őt az együttlakás további kellemetlenségei ellen az a joga, hogy haszonélvezete alapján a szerződésellenesen viselkedő eltartóját egyszerű birtokbahelyezési per útján eltávolíttathatja. A haszonélvezet megvonásához semmi esetre sem szükséges oly súlyos okot felhozni, mint magához a szerződés érvénytelenítéséhez, sőt úgy is lehetséges a haszonélvező jogát megszabni, hogy ne legyen kénytelen bizonyítani eltartója vétkességét. Ez sem jelent túlságosan szigorú feltételt az ellátást vállalóra, mert ha ok nélkül esik ki az ingatlan használatából, akkor viszont nem kötelezhető a tartás további megadására.

IV. Egyes helyeken elterjedt szokás, hogy a tartásra jogosítottak, habár élők közti jogügylet alakjában ruházzák át ingatlanukat eltartóikra, a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését azonban csak azzal a kikötéssel engedik meg, hogy csak haláluk után legyen foganatosítható, addig a tulajdonjog az átvevő javára csak *előjegyezhető*. Ennek az a gyakorlati jelentősége, hogy habár úgy a régi telekkönyvi tulajdonos, mint a még csak előjegyzett új tulajdonos ellen az előjegyzés igazolásától függő feltételes joghatályú telekkönyvi bejegyzések történhetnek, mégis kölcsönös biztosítékot nyernek egymással szemben a szerződő felek. A új tulajdonos védve van az ellen, hogy a régi tulajdonos szerződésük visszavonása nélkül rosszhiszeműen elidegeníthesse másodszor is ingatlanát, mert ha szerződésük nem kerül felbontásra, akkor az előjegyzés igazolásával hatálytalanná válik a régi tulajdonos ellen foganatosított minden későbbi bejegyzés, viszont az ingatlanát átadó kikötményesnek módja van rá, hogy ha a szerződés felbontására alapot adó szerződésszegést követ el az új tulajdonos, akkor az előjegyzett tulajdont peres úton a szerződés hatálytalanítása révén töröltethesse, minek következtében az előjegyzett új tulajdonos ellen esetleg bejegyzett jogok hatályukat veszítik és az ingatlan ellen nem érvényesíthetők. A szerződéskötésnek ez a módja feleslegessé teszi az elidegenítési és megterhelési tilalom feljegyeztetését.

Megemlítésre méltó, hogy az ingatlanátruházással kapcsolatban keletkezett ellátási teher telekkönyvi előjegyzés alakjában akkor is biztosítható, ha a szerződés nem intézkedik telekkönyvi bekebelezése iránt. (C 6155/1888.)

6. Az ellátási kötelem megszűnése. — A szerződés hatálytalanítása.

I. Az ellátási szerződésben vállalt szolgáltatási kötelezettség a jogügylet céljának megfelelően a kötelezettség teljesítésével szűnik meg. Ez rendszerint az ellátásra jogosult halálakor áll be, hacsak más időhatár nincs megállapítva a szerződésben. A teljesítésnek a szerződésben megszabott időtartama alatt esedékessé vált, de tényleg ki nem szolgáltatott ellátás egyenértékét utólag csak annyiban lehet követelni, amennyiben igénylése a tartás céljával és természetével nem ellenkezik és elévültnek, vagy elengedettnek nem tekinthető. Elv az, hogy a tartási igény nem szolgálhat vagyongyűjtésre. Ha azonban az ellátásra igényjogosult a tartási szolgáltatások megszakadása után az ellátásra kötelezett terhére és költségére mástól fogad el tartást, vagy pert indít nem teljesítés miatt, akkor az elmaradt és még elévültnek nem tekinthető részleteket úgy ő, mint jogutóda követelheti. Nem tekinthető viszont az ellátást élvezett személy örökösei részéről támasztott olyan követelés jogosnak, mely az ellátás hiányos teljesítése címen a szolgáltatások utólagos kiegészítésére irányul.

Más a helyzet akkor, ha nem eltartásszerű ellátás, hanem kikötményszolgáltatás van megállapítva. Ilyenkor a kikötményes haláláig esedékessé vált, vagy már birtokába is adott kikötményi tárgyak, mint követelései és ingóságai hagyatékába tartoznak és tehát örököseit illetik meg. A még ki nem szolgáltatott és esedékessé nem vált kikötmény már nem jár. A kikötményes használatára visszatartott földek még be nem szedett termése az ingatlan tulajdonosát illeti, ha ő volt kötelezve az ingatlan megművelésére; de a már beszedett termés a kikötményes jogutódaira száll át. Ha a kikötményes maga gondoskodott a használatra visszatartott ingatlanok megmunkálásáról, akkor a még be nem szedett termés megosztása ugyanoly elbírálás alá esik, mint a haszonélvezettel terhelt ingatlanok termésének elosztása a haszonélvezet megszűntekor.

Ha a kikötményesek többen vannak, az egyik elháltával a kikötmény arányosan csökken, ha csak nincs ellenkező megállapodás. Amikor tehát házastársak a kikötményjogosultak, a tovább élő az osztható, főképp az élelmezés célját szolgáló kikötmény tárgyakkal csak fele illeti. Az oszthatatlan szolgáltatások, mint a lakásjog, fűtés, világítás, szokásos fuvarok, a tovább élő is egész

terjedelmükben megilletik. (Ugyanigy intézkedik a Mt. javaslat 1476. §-a.)

A szerződéses időtartam leteltével a telekkönyvileg bekebelezett ellátási, vagy kikötményi teherjog, úgyszintén a biztosítására szolgált egyéb telekkönyvi bejegyzések a jogosított vagy utódai engedélye nélkül törölhetők az ingatlan tulajdonosának kérelmére, ha a jogosított halálát anyakönyvi kivonattal, vagy birói ítélettel igazolja, vagy ha az időtartam lejárt és az a telekkönyv bejegyzéseinek alapjául szolgáló okiratból megállapítható. A tartásra, ellátásra, használati jogra (lakásszolgálat) vonatkozó bekebelezések törlése a jog szerződésszerű megszűntével azonnal kérhető, a kikötményre, haszonélvezetre vonatkozó bejegyzés pedig a jogosított halálától, határozott időtartamhoz kötött jog esetén annak lejárt napjától számított egy év leteltével. (44987/1892. I. M. 5. §. és 21712/1935. I. M. rend.) Ez az egy évi „várakozási“ idő arra szolgál, hogy ezalatt a kikötményes, vagy haszonélvező jogán esetleg még valami követelést lehessen érvényesíteni a törlésre kerülő jog rangsorában az ingatlan tulajdonosa ellen. (Pl. korábban lejárt részletek kiadását, vagy a haszonélvező által eszközölt beruházásokat.) Épen ezért, ha ilyenmü per folyamatbátétele a telekkönyvben fel van jegyezve a törölni kívánt jogra, vagy az ingatlanra árverés van feljegyezve, nem szabad törölni peren kívül a haszonélvezetet, illetve kikötményt.*

II. Az ellátási és kikötményi szolgáltatás kötelezettségének megszűnése bekövetkezhetik a szerződés hatálytalanításával. Ez lehet a felek elállásának, vagy birói ítéletnek következménye. Mivel az ellátás és kikötményszolgáltatás rendszerint hosszú időre terjed és a szerződésszerű teljesítés zavartalan lebonyolítása nagy mértékben a szerződéses viszonyban élő felek személyes magatartásán, egymáshoz való jó viszonyán múlik, azért érthető, hogy az ellátási és kikötményi szerződések hatályon kívül helyezésére aránylag gyakrabban kerül sor, mint egyéb, többnyire pillanatnyi szolgáltatásokkal teljesezésbe menő szerződések felbontására. Épp ezért a gondosan és előreláthatóan megfogalmazott ellátási szerződés mindig szabályozza azokat a lehetőségeket, amelyek a szerződés felbontására vezethetnek és lehetőleg útmutatást nyújt úgy a feleknek,

* Természetesen a jogosult, vagy örökösei törlési engedélye alapján minden várakozás nélkül elrendelhető a jog törlése, hacsak nincs aljelzójoggal terhelve, mikor is a törlés a jelzójog fenn nem állásától feltételezett.

mint a perbiróságnak azokra a megoldásokra, melyek a felek szándékának és életviszonyainak legjobban megfelelő likvidálását elősegítik.

Az ellátási és kikötményi szerződés felbontása követelhető, 1. valamelyik fél részéről a teljesítésben, vagy a teljesítés elfogadásában tanúsított oly fokú szerződésszegés miatt, amely a szerződés céljának elérését végleg lehetetlenné teszi, 2. gazdasági lehetetlenülés miatt és 3. amennyiben részben ajándékozás jellegű, durva hálátlanság miatt.

1. A) Az ellátásra kötelezett szerződésszegő mulasztása lehet a tartási vagy kikötményi szolgáltatás teljes megtagadása, vagy szerződésellenesen fogyatékos teljesítése. Az utóbbi mulasztás egymagában nem elég ok a szerződés felbontására, mert elsősorban a szerződésszerű teljesítés kikényszerítését kell követelni. Abban az esetben azonban, midőn az ellátás vagyonátruházás ellenében van megállapítva, az ellátás kiszolgáltatásának végleges megtagadása, az ellátott személy elhagyása már oly súlyos szerződésszegésnek minősül, hogy ennek alapján a jogosított fél a szerződés felbontását is követelheti anélkül, hogy előzőleg a teljesítésért perelt volna. Ilyen esetben az újabb birói gyakorlat mindig az eredeti állapotba visszahelyezést kívánja lehetővé tenni azon a címen, hogy a szerződés *célját vesztette*. (P. I. 4756/1921.) Ugyan ez okból követelheti a tartásra jogosult az eredeti vagyoni állapotba visszahelyezést, ha a kötelezett oly magaviseletet tanúsít vele szemben, mely a természetbeni szolgáltatás elfogadását és együttlakást lehetetlenné teszi. (P. V. 3080/1929.)

B) Az ellátásra jogosult részéről a teljesítés, amennyiben az ellátást ingatlan átruházása ellenében kötötte ki, rendszerint az ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi átírásával azonnal foganatba megy. Késedelmes teljesítés vagy szerződésszegés abban a formában állhat elő, hogy ha a szerződés értelmében a vagyon átruházásának későbbi időpontban kell megtörténnie, vagy pedig a vagyon birtokbaadása van későbbi időre halasztva, azonban az ellátásra jogosult a megszabott idő leteltével vonakodik ingatlanait átruházni, vagy birtokba bocsátani. Ez a késedelem természetesen nem a szerződés felbontására szolgál alapul, hanem a tartást vállaló teljesítést fog követelni a szerződés értelmében.

Más azonban a helyzet, ha a szerződésileg lekötött, de még tulajdonjoggal át nem ruházott vagyonát az ellátásra (kikötményre)

jogosult szerződésellenesen elidegeníti, vagy megterheli. Ily körülmények közt, (ha csak a harmadik személyre történt átruházás megtámadására nincs alap) az ellátásra kötelezett felszabadul kötelezettsége teljesítése alól, joga van tehát a szerződéstől visszalépni és esetleg még kártérítést követelni.

C) A teljesítés elfogadása körül az ellátott olyképen követhet el szerződésszegő mulasztást, hogy az ellátás természetbeni nyújtását és ezzel járó együttlakást az ő túrhetetlen magatartása teszi lehetetlenné. Ha a szerződés ilyen esetre nem tartalmaz külön rendelkezést és a szerződő felek vagyoni viszonyai az ellátás pénzjára átváltoztatását kizárják, a tartásra kötelezett felszabadul a teljesítés alól, vagy pedig joga van a szerződéstől elállva annak felbontását követelni, a már teljesített szolgáltatásokért kártérítést is igényelve. Mivel ez a szerződésszegés igen súlyos következményekkel járhat az ellátottra, azért igen fontos ennek szerződési szabályozása és legalább az átruházott vagyon életfogytiglani hasznélvezetét kívánatos minden körülmények közt biztosítani még vétkekesség esetére is az ellátottnak.

2. *Gazdasági lehetetlenülés* címen a szerződés megszüntetése olyan értelemben vett lehetetlenülés alapján, mely az ellátásra kötelezett vagyoni romlását idézné elő, nem képzelhető el, mert az ellátás módja mindig a szerződők kereseti és vagyoni viszonyaihoz igazodik. Lehetséges és elég gyakori azonban a kötelezett fél életében olyan fordulat, amely a teljesítést reá nézve önhibáján kívül lehetetlenné teszi. (Ilyen a hosszas betegség, haláleset.) Ez természetesen nem ad jogot az eltartónak vagy jogutódainak a vállalt kötelezettségek egyoldalú megszüntetésére és a már átvett vagyonellenérték megtartására. Ajánlatos ezt magában a szerződésben is hangsúlyozni, mert sok helyen az a téves felfogás terjedt el, hogy amikor az ellátásra kötelezett meghal és örökösei képtelenek az ellátás folytatására (mert pl. kis gyermekek), akkor egyszerűen felvolnának mentve a kötelezettség alól, anélkül, hogy jogelődjüknek juttatott vagyoni ellenérték visszaadására gondolnának. A helyzet legcélszerűbb megoldása ilyenkor is az in integrum restitutio. Kikötményi szerződésnél ez az eset nem igen jöhet számításba, mert a kikötmény rendszeren a vagyon hozadékából kerül ki.

3. Az ellátási szerződés, ha vagyonátruházással van egybekötve, többnyire a kikötményszerződés pedig mindenkor magában foglal ajándékozás jellegű vagyonátruházást is. Éppen ezért felbon-

tásuk jogcímei közt igen lényeges és gyakori a „durva hálátlanság“ esete. Az ellátásvállalás különösen, ha szülők vagy szüleikkel egykorú rokonaik ellátását vállalják a vagyónátvevők, szükségszerűvé teszi a szülői-gyermeki viszonyt az ellátottak és eltartók személyi viszonyában. Még ha a szerződésből nem is lehet eleve megítélni, vajjon a tartásteljesítés bevégeztekor marad-e ingyenes vagyoni gazdagodás a eltartók javára, vagy pedig teljes ellenértéket kell-e adniok az átvett vagyonért, mégis azt mondhatjuk, a szerződés erkölcsi alapját venné el oly felfogás, mely nem tekintené szerződésfelbontó oknak az eltartók részéről felmerülő durva hálátlanságot.

A birói gyakorlat a közfelfogással és jogszokással teljes összhangzásban erre az álláspontra helyezkedett, midőn kimondotta, hogy ha élelmezéseért és gazdasági munka elvégzéseért ruházza át valaki vagyont, a szerződés ajándékozás jellegű s bár egyes jogügyletnek tekintendő, ez nem változtatja a szerződés ajándékozásjellegét abban, hogy hatálytalanítása az ajándékozási szerződés hatálytalanításának feltétele szerint történjék. (P. IV. 8217/1928.) Viszont megfordítva is ugyanez a jogkövetkezmény, ha az ellátott követ el durva hálátlanságot. Ingyenesen vállalt ellátási szerződés felbontható az ellátott durva hálátlansága miatt. (P. III. 970/1930.)

III. Az ellátási szerződés felbontására okot adó körülmények megfontolása érthetővé teszi, hogy miért adnak alkalmat oly gyakori elkeseredett vitákra és nehézkes bizonyítással egybekötött pereskedésre azok a kellő szakértelem és előrelátás nélkül megfogalmazott ellátási szerződések, amelyek a jogviszonyból támadható lényegesebb vitás kérdéseket nem is érintve, többnyire egy „adás-vételi szerződés“ blankettájába szorítva intézik el a falusi nép életbevágóan fontos jogügyletét és megelégednek azzal, hogy az ellátás fejében átruházott ingatlan „örökre és visszavonhatatlanul“ az átvevő tulajdonába kerül, a „vételár“ pedig nagyon egyszerű megoldással egy kötelezvénynek (ú. n. kikötményi ívnek) az eltartásra jogosult fél kezébe adásával van elintézve, amiről persze a szerződés szövege a vételár nyugtázásán kívül egy szóval sem tesz említést.

A jól átgondolt szerződésnek minden esetre megállapodást kell létesítenie arra nézve: 1. mi történik, ha az ellátást vállalók követnek el súlyos mulasztást? 2. ha az ellátottak nem tűrik meg maguk mellett az eltartókat? és 3. mikép történik a már teljesített

szolgáltatások visszatérítése, ha a szerződés felbontására kerül sor?

Az eddig elmondottak után még az utolsónak felvetett kérdés közelebbi megvizsgálására kell kiterjeszkednünk. E kérdésre vonatkozó szerződési megállapodás már azért is nélkülözhetetlen, mert míg a szerződésszegések következményeire és tehát a szerződés felbontására vonatkozólag a kialakult birói gyakorlat kellő tájékoztatást nyújt az érdekelteknek a per kimenetelére nézve, addig a szerződés felbontása nyomán az eltartó részéről támasztható esetleges kártérítési igény a lehető legbizonytalanabb határok közt mozog és szerződéses intézkedés hiányában maga a bíróság is csak szakértői véleményekre támaszkodva tudja megállapítani a teljesített szolgáltatások értékét. Az érték határozatlanságának tapasztalat szerint igen gyakran az az eredménye, hogy habár a bíróság kimondja az eredeti állapot visszaállítását és tehát visszaitéli az ellátásra jogosultnak vagyont, azonban ugyanakkor a már esetleg éveken át teljesített tartás ellenértékét a felek helyzetét rosszul felfogó szakértők véleménye alapján akkora összegben állapítja meg, hogy ez a visszaitelt vagyon tetemes részét felemészti. Így megtörténik, hogy a pernyertes félnek vagyona maradványából már nem sikerül megélhetését biztosítani.

A szerződés felbontásának és elszámolásának megállapításánál az ellátási szerződés célját kell szem előtt tartani. A szerződéskötés célja az, hogy az ellátást igénylő szerény vagyont úgy tudja felhasználni, hogy megélhetése mindvégig biztosítva legyen. A szerződés megkötésekor ezzel mindkét félnek számolnia kell. Ezért elsősorban legyen kifejezetten kimondva, hogy az eltartó vétkes szerződésszegése esetén a szerződésnek ítélettel hatályon kívül helyezése után a már teljesített szolgáltatásaiért *értékmegtérítést nem kaphat*. Ha pedig a szerződést oly ok miatt kell hatálytalanítani, amiben egyik fél sem vétkes (lehetetlenülés, az eltartó részén vétkesen bekövetkező ok), akkor a teljesített szolgáltatások értékét az döntse el, mennyi esik a szolgáltatás idejére a tartás ellenértékeül kijelölt *vagyon* értékéből, ha azt az eredetileg tervezett egész teljesítési időtartamra arányosan elosztják. Minthogy azonban az ellátás időtartamának végső pontja többnyire bizonytalan (pl. halálesettől függ), azért a teljesített, de félbeszakadt ellátás megtérítése csak akkor követelhető és számítható fel, ha ez az időpont (az eltartott halála) bekövetkezik. Addig az igényjogo-

sult legfeljebb biztosítéki összeg bekebelezését kérheti. Ilyen szerződéses megállapodással elkerülhető az eltartás ellenértékeül szánt vagyon időelőtti felaprózása és remélhető, hogy a maradékértékből még gondoskodhatik a tulajdonos további ellátásáról.

IV. A szerződés hatálytalanítását azon az alapon, hogy az ellátást vállalók nem feleltek meg kötelezettségüknek, a dolog természete sietint csak az ellátásra jogosult *személyesen* követelheti és ez a joga utódait csak akkor illeti meg, ha még életében perrel, vagy egyéb komoly és bizonyítható cselekménnyel jelét adta, hogy a szerződést meg akarja támadni. Ezt az elvet tulajdonképpen nem is volna szükséges a szerződés szövegében külön kifejezésre juttatni, azonban nehogy az eltartók felesleges zaklatásnak legyenek kitéve, célszerű pár szóval erre is kiterjeszkedni.

Az ellátottnak az ingatlanok visszakövetelésére irányuló várományi joga az elidegenítési és megterhelési tilalom feljegyzésével kellőképpen biztosítható.

V. Az ellátási és kikötményi szerződés révén ingatlanhoz jutott szerződő fél ellen még az ellátott kikötményes kötelesrészre jogosult örökösai léphetnek fel perrel kötelesrészszértés címen. Ez ellen a megtámadás ellen a vagyontávevő csak egyféleképp védhető, azzal, hogy a szerződés az egész jogviszony és szolgáltatások őszinte feltárásával tiszta képet és kellő támpontot nyújt a kötelesrész kiszámításánál az eltartó javára levonásba vehető ellenérték megállapításához.

7. Az ellátási szerződés mai alakja és a javaslatba hozott közokirati kényszer.

Mai jogszabályaink szerint az ellátási szerződés érvénye semmiféle alakisághoz sincs kötve, tehát a felek *megegyezésével már jogérvényes* lehet. Ha tehát az ellátási szerződéssel és kikötményi megállapodással rendszerint elkerülhetetlenül egyidejűleg keletkező egyéb jogügyletek (ingatlanátruházás, telekkönyvi biztosítékadás, haláleseti intézkedés) érvényéhez nem volnának szükségesek különös alaki kellékek, maga az ellátásra vonatkozó jog és kötelezettség már szóbeli megállapodással is létrejöhetne.

Nem lehet kétséges, hogy az alaki kellékek teljes mellőzésének lehetősége okozza azt a már szinte visszaélésnek nevezhető gyakorlatot, hogy az ellátási megegyezések legnagyobb része egyéb

jogügylet (többnyire adás-vételi szerződés formájában) lát napvilágot a nélkül, hogy az eltartással kapcsolatosan szabályozásra szoruló, fontos jogkövetkezményekkel járó életviszonyokat csak érintenék is a szerződésben.

Az ellátás teljesítése közben felmerülhető jogviták szerződésszerű szabályozása feltétlenül megköveteli a szerződés fogalmazójától, hogy minden lehető jogkövetkezmény felől tájékozva legyen. Ezért aki ellátási szerződés megszerkesztésére vállalkozik, csak akkor tud feladatának hiánytalanul megfelelni és csak akkor képes kellő előrelátással megvédeni a szerződők kölcsönös érdekeit, ha rendelkezik általános jogi tudással és gyakorlati tapasztalattal. Ennek felismerése indította meg azt a mozgalmat, mely jogászilag képzett okiratszerkesztőkre kívánja bízni az ellátási szerződések írásbafoglalását. A Mt. javaslata már oly rendelkezést tartalmaz, mely az ellátási szerződés érvényét *közokiratbafoglalástól* teszi függővé.

Amidőn a közjegyzői kar a maga részéről helyesli és sürgeti az ellátási szerződésre vonatkozó közokirati, vagy legalább közjegyzői és ügyvédi kényszer bevezetését, nem vádolható azzal, hogy saját anyagi érdekeit kívánja érvényesíteni. Aki ismeri az éppen a gazdaságilag gyengébb néposztály körében az ellátási szerződésekben gazdát cserélő vagyoni értékeket, az előtt nyilvánvaló, hogy az ellátási szerződések készítése igazán nem tartozik az úgynevezett „jól fizető ügyek“ közé, hanem inkább a vesződéses, sok gonddal, felelősséggel, időtöltéssel járó munkák közé, amelyek ellenértékére nem igen lehet számítani. Ehhez járul még, hogy a legtöbb ellátási szerződés még évek múlva is megismétlődő felvilágosítás és tanácsadás terhét rója készítőjére, mert az ellátottak és eltartóik közt idők folyamán szinte elkerülhetetlen apró-cseprő surlódások miatt elsősorban a szerződés kiállítóját keresik fel panasszal és tanácskéréssel.

A legteljesebb tárgyilagossággal állítható, hogy az ellátási szerződések alaki kellékeinek törvényhozási rendezése egyedül és kizárólag a szerződésben résztvevő felek méltánylást érdemlő érdekét szolgálná.

Közlemények.

Lázár Andor igazságügyminiszteri kijelentései a közjegyzőségről.

A közelmúltban a közjegyzői kart és a közjegyzői intézményt közvetlenül érintő nagyfontosságú nyilatkozatok hangoztak el a legilletékesebb helyről, a magyar igazságügyminiszter részéről. Lázár Andor dr. igazságügyminiszter, aki egész hivatali működése alatt átérzve a közjegyzői intézménynek jogszolgáltatási nézőpontból való nélkülözhetetlenségét és nagy fontosságát, a magyar közjegyzőséggel kapcsolatos minden kérdésben megértő és támogató jóindulatot tanúsított, az igazságügyi tárca költségvetésének indokolásában kifejezésre juttatta azt az elhatározását, hogy az ügyvédi rendtartás reformjával kapcsolatosan a közjegyzői rendtartás reformját is a közeljövőben meg fogja valósítani. Ugyancsak Lázár Andor dr., az igazságügyi tárca költségvetésének bizottsági tárgyalása rendjén tartott, a vitát berekesztő komoly és nagyjelentőségű igazságügyi kormányzati tevékenységéről beszámoló beszédében bejelentette, hogy a hagyatéki díjak újabb szabályozása valamit javított ugyan a közjegyzői kar anyagi helyzetén, a kar létszámának apasztása azonban mégis elkerülhetetlen lesz.

A magyar közjegyzői kar ezeket a legilletékesebb helyről jött kijelentéseket örömmel sorozza azok közé a komoly jelentőségű ígéretek közé, amelyeknek megvalósítása elé — ismerve Lázár Andor dr. ezirányú elgondolásait és megfontolt kijelentéseinek komoly súlyát — tökéletes bizalommal nézhet. A magyar közjegyzői intézményt a rendelkezésre álló külföldi példák s a magyar jogrendszer kívánalmaihoz mérten annakidején sem a legtökéletesebb formában iktatták be a magyar igazságszolgáltatás keretei közé. Az intézmény lényegét adó kérdésekben már akkor sem honorálták mindenben a magyar jogászság részéről kifejezésre juttatott kívánásokat. Tökéletesen elhibázott volt az 1886: VII. törvénycikknek, a közjegyzői novellának az az intézkedése, amely a kötelező közjegyzői gyakorlatot eltörölte s ezzel lehetővé tette, hogy ezt a ko-

moly jogszolgáltatási feladatot betöltő állást ne a kar neveltjei, de elsősorban politikai téren érdemeket szerzett egyének nyerjék el. Ez a lehetőség, amelyet a mindenkori kormányok kihasználni sohasem mulasztottak el, a legkárosabb visszahatást gyakorolta az intézmény egészséges fejlődése irányában s az egész intézményt bizonyos fokú stagnációra ítélte. E mellett a rohanó évek, évtizedek, ezek alatt a gazdasági, jogszolgáltatási és az egész állami életnek teljes átalakulása, kétségtelen és igen sok vonatkozásban hátrányos anakronizmust teremtettek a több mint hatvan éves közjegyzői rendtartás sok alapvető intézkedésével szemben. A külföldi, modern berendezkedésű jogállamok példája mutatja, hogy a közjegyzői intézményt, annak nélkülözhetetlenségét elismerve, a legtöbb helyen a modern életviszonyokhoz szükségszerűen hozzásimuló jogszolgáltatási követelményeknek megfelelően modernizálták. Ezek után, de egyébként sem szorul bővebb indoklásra az a tény, hogy a magyar közjegyzői rendtartás reformálása jogszolgáltatási nézőpontból komoly szükségesség.

Másrésről a gazdasági viszonyok elképzelhetetlenül súlyos leromlása, emellett a világháborúnak Magyarországra nézve katasztrófális befejezése után az utódállamokból menekült közjegyzők elhelyezése érdekében a közjegyzői körzetek felaprózása következtében a kar gazdasági helyzete tökéletesen megrendült úgy, hogy a szanalás e téren is s ehelyütt is a kétségtelen jogszolgáltatási érdekekre tekintettel, szintén elsőrangú és halaszthatatlan kormányzati teendő.

Hogy az igazságügyminiszter mindkét irányban komolyan akar a magyar közjegyzői kar és az intézmény segítségére sietni, ezt a kar bizakodó és hálás megnyugvással veheti tudomásul, annyival is inkább, mert ez a segítség elsősorban a magyar jogszolgáltatás tökéletesítésének szolgálná nagyfontosságú céljait. Ebből a nézőpontból azonban ezuttal sem mulaszthatjuk el hangsúlyozottan előtérbe helyezni a jegyzői magánmunkálatok kérdését is, amely nemcsak komoly segítséget jelentene a magyar közjegyzői s főleg pedig az ügyvédi karnak, de a preventív jogvédelem komoly megalapozását ennek a magyar jogrendszernek állandó diszkreditálását

jelentő kizárólag politikai tekintetből megtürt intézménynek kiirtása nélkül elképzelni sem lehet. Minden jogos reménységünk meg van arra, hogy *Lázár Andor* igazságügyminiszter nemcsak az ügyvédi és közjegyzői reformokat fogja megvalósítani, de a magyar jogszolgáltatás modern és nyugateurópai nivóra emelésének munkaprogramjába mint annak legszerveesebb kiegészítő részét a jegyzői magánmunkálatok megszüntetésének kérdését is bele fogja illeszteni. Ezeknek a kérdéseknek megfelelő megoldásával igazságügyminiszteri működésének nemcsak kronológikus, de történelmi jelentőséget is fog biztosítani.

Halálozások. *Puskás Béla* dr. kiskunfélegyházai kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos, Kiskunfélegyházán április hó 17. napján váratlanul elhalálozott. A magyar közjegyzői karnak komoly munkásságú, becsületes, úri gondolkodású, általános rokonszenvenek örvendett tagja volt s váratlan elmúlásáról az egész kar őszinte részvétellel értesült. Mint helyettest, 1912-ben nevezték ki Kiskunfélegyházára kir. közjegyzővé s onnan még abban az évben áthelyezték Székelykereszturra. 1916-ban visszahelyezték Kiskunfélegyházára, ahol elhalálozásáig, megszakítás nélkül működött. Élénk tevékenységet fejtett ki a közélet terén is s ezirányú érdemei elismerésül, 1931 évben a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. A budapesti kir. közjegyzői kamara, 1935 március 24. napján tartott közgyűlésén póttaggá választotta, amely tisztségében megtartotta a kamara ez évi március hó 22. napján megtartott közgyűlése is. A kamara választmánya *Lázár Ferenc* dr. elnöklete alatt, a gyászhir vétele után április 18. napján rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a kamara nevében az elhunyt ravatalára koszorút helyeznek, az özvegyhez részvét iratot intéznek s a temetésen a kamara az elnök vezetésével, nagyobb küldöttséggel vesz részt. A kamara az elhalálozásról a következő gyászjelentést adta ki:

„A Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara mély fájdalommal jelenti, hogy a kir. közjegyzői karnak egyik régi, nagyon értékes tagja, *Dr. Puskás Béla* kiskunfélegyházai kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos, a budapesti közjegyzői kamara választmányi tagja, 25 évi rendkívüli tiszteletre méltó közjegyzői és közéleti működés után, hivatásának és mindig a legnemesebb eszményeknek szolgálatában eltöltött életpályát futva be, f. évi április hó

17-én (pénteken), rövid szenvedés után, váratlanul elhunyt.

Megboldogult kartársunkat, f. hó 19-én (vasárnap), d. u. 3 órakor Kiskunfélegyházán fogjuk utolsó útjára kísérni.

Budapest, 1936. április 17.

Őszinte szeretettel és mélységes kegyelettel őrizzük meg nemes emlékét!”

A temetés Kiskunfélegyháza város és vidéke egész intelligenciájának és népének impozáns részvétele mellett, április hó 19-én ment végbe. A ravatalnál a magyar közjegyzői kar és a budapesti kir. közjegyzői kamara nevében *Lázár Ferenc* dr. elnök, az alábbi megható búcsúbeszédet tartotta:

„A Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara mélységes fájdalommal áll itt, hogy elbúcsúzzon választmányának nagyon értékes, komoly tagjától, aki a székely hegyek országából jött ide, hogy a magyar Alföld fajmagyar népének legyen jóságos tanácsadója és ügyeinek szeretetteljes, igazságos intézője.

Ha tudtam is, hogy beteg az a baráti szív, mely két nap előtt utolsót dobbant, mégis a mindig aktív, mindig kötelességtudó, mindig munkára és szolgálatra kész *Puskás Béla* elvesztésére és ily fiatalon elvesztésére gondolni, nem tudunk egy pillanatra sem.

Bár nem lehet csodálni, hogy akinek lelkét és emlékeit az ellenséges megszállás kínos jelene tépi és dúlja, annak a szíve végre megszakad, mégis akinek munkája mindig komoly értéket jelentett és akit képességeinek teljességében láttunk, azt elveszíteni szörnyen keserves.

Puskás Béla mindig az igazságot és mindig embertársai igazságát szolgálta. *Puskás Béla* a közjegyzői pályán, mindig érdemes és tiszta munkát végzett, minden szolgálatot elvállalt és maradék nélkül betöltött, amiről úgy tudta, hogy pályájának, illetve magyar hazájának tehet jó szolgálatot.

Én ma, csak az emlékezés virágait és a baráti és kartársi szívnek fájdalmas, forró könnyűit tudom hozni búcsúzóul.

De emlékezetét megörökíti mindaz a több évtizedes jóságos és igaz szolgálat, amit Ő hivatásában, amit közéleti munkájában végzett, amikkel mindig nemes és eszményien tiszta célokat szolgált és amivel a sokszor szörnyen megzavart magyar lelkek harmóniáját kívánta helyreállítani.

A magyar közjegyzői kar és a Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara, az átlagon messze felüli tagját vesztette és gyászolja

benne és mi, akik messziről jöttünk el Tőle búcsút venni, mélyesen nemesen érző, tiszta cselekedetű, hűséges, jó barátot siratunk.

Kedves jó Barátunk és Kartársunk, Puskás Béla, Isten Veled!

Meleghangú búcsúztatók hangzottak még el a város, a református egyház és különböző társadalmi egyesületek részéről. Itt említjük meg, hogy a bécsi közjegyzői kamara nevében, annak illusztris elnöke *Reichel* Eduard dr. bécsi közjegyző, Puskás Béla dr. elhalálózása alkalmából, a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztőségéhez részvétátiratot küldött. —

Alig borult Puskás Béla koporsójára a magyar föld ápoló és eltakaró röge máris egy újabb hasonlóan váratlanul jött gyász hír váltott ki fájó érzéseket a közjegyzői karból. *Tarnay* Tibor dr. jászberényi kir. közjegyző április hó 27. napján Jászberényben elhalálozott. Tarnay a közjegyzői intézmény szolgálatában rövid ideig működött. Mint jászberényi ügyvédet 1931 július havában nevezték ki ugyanoda kir. közjegyzővé. Azonban rokonszenves egyénisége és korrekt közjegyzői munkássága révén úgy kartársai, mint a jogkereső közönség körében rövid idő alatt is méltán népszerű közjegyző s élénk közéleti munkássága révén a megye és a város egyik vezető tényezője lett. Temetése nagy részvét mellett Jászberényben április hó 30. napján ment végbe. Elhunytáról a debreceni kir. közjegyzői kamara külön gyászjelentést adott ki.

Szladits Károly dr. cikke. Ennek a számnak élén közöljük Szladits Károly dr. egyetemi tanárnak, a magyar magánjog egyik legkiválóbb elméleti művelőjének, az unokává fogadásról írott különlegesen érdekes cikkét, amely a régi magyar magánjog és a polgári törvénykönyv tervezetének szellemében, végeredményben egy új magánjogi szerződési formát inaugurált a magyar jogrendszerben. Hangsúlyozottan használtuk ezt a kifejezést, hogy inaugurált, mert az igazságügyminiszter eddigi ellenkező álláspontját feladva, éppen ebben a cikkben foglalt meggyőző jogi okfejtés alapján 1936. évi 864 számú rendeletével egy, unokává fogadás tárgyában kötött szerződést már jóvá is hagyott. A szerződést egyik kir. közjegyző készítette azt, miután az előbb készült szerződést, amelyben örökbefogadottként csupán a később unokává fogadott kiskorú atyja szerepelt s kiskorú fia csak az örökbefogadó családi nevének viselésére nyert volna jogot, azzal adta vissza az igazságügy miniszter, hogy az unokát külön örökbe kell fogadni; éppen a Szladits Károly dr. kikért s a cikkben foglalt

szakvéleményével együtt terjesztette fel az igazságügyminiszterhez, aki most már, mint unokává fogadás tárgyában kötött szerződést, kormány hatóságilag jóváhagyta.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara választmánya Budapesten április hó 28. napján *Lázár* Ferenc dr. elnöklete alatt ülést tartott, amelyen nagy fontosságú ügyek kerültek tárgyalás alá. Így véleményt nyilvánított a kamara a gödöllői járástól közigazgatási nézőpontból a pestvidéki, illetve a központi járáshoz átcsatolt 4 nagyközségnek a gödöllői kir. járásbíró-ságtól való esetleges igazságügyi átcsatolása kérdésében, majd *Barcs* Ernő dr. kamarai titkár mutatta be azt az alapos gonddal és szakszerűen elkészített elaboratumát, amely az 1936. III. törvénycikkben szabályozott új közjegyzői felügyeleti vizsgálati eljárást a gyakorlat céljaira megfelelő intézkedési mintákkal ismerteti s e részben a kamarák egységes gyakorlatának kialakulása célját hivatott szolgálni. Ezt az értékes elaboratumot különben, amely méltó kiegészítője lesz, *Zöldy* Miklós kir. ügyész egyetemi magántanár e közlöny múlt számában megjelent értékes cikkének, e közlöny jövő számában egész terjedelmében közölni fogjuk. Ezen az ülésen foglalkozott különben a kamara a kirendelt vizsgálóbiztos jelentése alapján a törvény életbe lépése óta első ízben lefolytatott közjegyzői felügyeleti vizsgálatról rendelt ki másik 3 ügyben felügyeleti vizsgálat lefolytatására vizsgáló biztosokat. Az ülésen mindezekon kívül még a folyó ügyeknek egész sorozatát intézték el.

Helyettesi kirendelések. A szegedi kir. közjegyzői kamara az elmozdítás következtében megüresedett egyik békéscsabai kir. közjegyzői állásra *Gaszner* Gyula dr. helyettest, a budapesti kir. közjegyzői kamara pedig az elhalálózás következtében megüresedett egyik kiskunfélegyházai kir. közjegyzői állásra helyettesként *Krenner* Zoltán dr. volt lippai kir. közjegyzőt rendelte ki.

A nyugdíjintézet intéző bizottságának ülése. A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetének intéző bizottsága Budapesten 1936. évi április hó 24. napján *Fekete* László dr. elnöklete alatt ülést tartott, amelyen folyó ügyeket intézték el.

Kuncz Ödön dr. előadása a német jogászok részére. A német nemzeti szocialista jogászszövetség május hó 16—19. napjain Lipszében „Juristentag“-ot tart, amelyre a magyar jogászságot is meghívta s egyben közölte, hogy a lipcsei ülésezések befejezése után május 20—26. között Magyarországra társas utazást rendez.

A Magyar Jogászegylet elnöksége vállalta a német jogászok magyarországi útja, illetve tartozkodási programjának egybeállítását. Ennek kiemelkedő pontja lesz az az előadás amelyet *Osvald* István, a Magyar Jogászegylet elnökének felkérésére *Kuncz* Ödön dr. budapesti egyetemi tanár fog német nyelven május hó 23. napján a Magyar Jogászegyletben megtartani. Az előadásra s általában a német jogászok fogadására a Jogászegylet a közjegyzői kart is meghívta s kívánatos, hogy úgy a fogadásnál, mint az előadáson a kar tagjai minél nagyobb számban vegyenek részt. Jelentkezéseket a budapesti kamara elnökének *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tagnak irodájában továbbítanak.

Az Országos Ügyvéd Szövetség jubiláris díszülése. Az Országos Ügyvéd Szövetség megalakulásának negyedszázados évfordulója alkalmából Budapesten az ügyvédi kamara emeleti dísztermében május hó 9-én déli 12 órakor ünnepi díszülést tart, amelyen elnöki megnyitót kálnoki *Bedő* Sándor dr. országos elnök, ünnepi beszédet pedig *Niamessny* Mihály dr. budapesti osztályelnök mond. Az ünnepi díszülést a Hungária nagyszálló külön termében délután 1/2 2 órai kezdettel díszebéd követi. Úgy a díszülésre, mint az ebédre a kormányt, a bíróságok és hatóságok vezetőit, az ügyvédi és közjegyzői kamarákat meghívták. A magyar közjegyzői kart az ünnepeken *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag vezetése alatt nagyobb számú küldöttség fogja képviselni s az ünnepeken minél nagyobb számban való részvételre a közjegyzőket ezuton is felhívják.

A bíróság részéről készített váltóóvások és meghatalmazás hitelesítések díjai. A 7800/1936. I. M. számú rendelet szerint ha a közjegyző helyett a bíróság teljesíti a váltóóvást és az óvásközlést, külön eljárási költség címén annyit kell fizetni, mint amennyit a fennálló jogszabályok a kir. közjegyző részére díjként meghatároznak. Az Igazságügyi Közlönyben 26605/1936. I. M. szám alatt közzétett tájékoztató rendelet szerint a házassági perben használni kívánt meghatalmazáson aláírás, vagy kézjegy, birói hitelesítésért díj még akkor is jár, ha a fél egyébként a perben szegénységi jogban részesül. Az 1874: XXXV. 209. §-a értelmében ugyanis, ha a kir. járásbíróság a közjegyző helyett jár el, a közjegyzői díjak az állampénztárba szolgáltatandók be, amiből nyilván következik, hogy a kir. járásbíróság a közjegyző által felszámítható díjakat köteles felszámítani és ezzel szemben olyan jogszabály, amely ez alól a kötelezettség alól a szegény felet felmentené, nincs.

Jegyzői magánmunkálatok galériája. A klasszikus jogi formába öntés és jogászai fogalmazás iskolapéldájaként alább közlünk egy újabb jegyzői műremeket, amelyre vonatkozólag örök rejtély marad, hogy miért kellett azt pont egyességnek címezni:

Egyesség.

Mely egyrésztől özv. Kucsá Jánosné szül. Schvarc Mária felsőpetényi lakos, másrésztől Alföldi János kisbirtokos felsőpetényi lakos között jött létre a mai napon.

1. Alföldi János ezennel kijelenti és kötelezi magát, hogy özv. Kucsá Jánosné szül. Schvarc Mária felsőpetényi lakost magához veszi gondozásra. Kötelezi magát, hogy holtá napjáig lakással, fűtés-világítással, ruházattal, élelmezéssel, orvosi és házi ápolással, szükség esetén gyógyszerrel ellátja, általában minden tekintetben úgy viseli gondját, hogy hátralévő idejét társadalmi helyzetének megfelelően lehetőségig nyugalomban gondtalanul tölthesse el.

2. Özv. Kucsá Jánosné szül. Schvarc Mária ezennel kijelenti, hogy önként átadja Alföldi János felsőpetényi lakosnak örökre visszavonhatatlanul az 1-ső pontban leírtak ellenében 680 P-ös M. kir. 8610. számú postatakarékpénztári betétkönyvét és azonkívül 620 P. készpénzt és 1 drb. ágy, 12 drb. párna, 3 drb. dunna, 1 drb. asztal, 4 drb. szék, 1 drb. 3 fiókos szekrény és 1 drb. láda ingóságokat.

Felhatalmazza eltartóját, hogy ezekkel mint sajátjával szabadon rendelkezék, azokkal senkinek számolni nem köteles és senkinek azokkal nem tartozik.

A gondozás együttes lakásra és élelmezésre értendő és nem külön helyen külön tartásra, vagy mások nem a családhoz tartozók áltai való kötelező kitarására.

Jelen egyesség felolvastatván, megmagyaráztatott és megértés után helyben hagyva alulírt tanuk jelenlétében aláíratott, illetve kézjeggyel ellátatott.

Felsőpetény, 1935. május hó 28-án.

Alföldi János sk., Schvarc Mária sk. Elöttünk: Kovács Pál sk., Bulejsza János sk.

A nem ideális telekkönyvi ügykezelés. Ennek a közlőnynek idej 1. számában a budapesti központi kir. járásbíróság tkvi hatóságánál tapasztalt ügykezelési hibákról emlékeztünk meg, amely közleményünkre a bíróság elnökétől nyilatkozat érkezett amelyet a 2. számban közöltünk is azzal, hogy az említett ügykezelési hibák végeredményében a nyilatkozatban foglaltak ellenére is tényleges hibák. Most ugyanennek a telekkönyvi hatóságnak két végzéséről vagyunk kénytelenek ismét megemlékezni, amelyek minden kétségen felül nem az ideálisnak elképzelt ügykezelés szellemét tükröztetik viszsza. Egy ingatlan megosztása tárgyában a telekkönyvi tulajdonosok megfelelő vázrajzzal s a politikai hatóság engedélyével felszerelt kérdést nyújtottak be a tkvi hatósághoz, amely erre 1872/1936 tkvi számú végzésével a folyamodót kérelmével elutasítja, mert a kérvényben nincsen pontosan meghatározva, hogy az ingatlan miképp osztassék

meg s mert a mellékletekre való hivatkozás figyelembe nem vehető. A kérést a végzésben foglaltaknak megfelelően újból beadták s a tkvi hatóság 16053/1936. tkvi. számú végzésével a kérést *ismét* elutasítja most már azért, mert a telekkönyvi tulajdonosok kiskorúak s a gyámhatóság a megosztáshoz hozzá nem járult, illetve a tér-rajzot jóváhagyási záradékkal el nem látta. A helyes ügykezelés szellemét tekintve jogszerű kérdés marad, nem lehetett volna mindjárt az első végzésben megállapítani a kérés másik irányú hiányosságát is, avagy előírás, hogyha egy kérés több rendbeli hiányosságban szenved, azokra a feleket munka és időtakarékoság céljából külön-külön végzésekben kell figyelmeztetni.

Kihirdetett törvények.

1936. évi VI. t. c. az Állandó Nemzetközi Biróság Szabályzatának módosításáról.

Rendeletek:

1500/1936. M. E. sz. A m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal új elnevezéséről.

38426/1936. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

664/1936. P. M. sz. A m. kir. illetékkiszabási hivatalnál befizetési pénztár felállítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XVII. évfolyam, 4. szám.) Nizsalovszky Endre dr. egyetemi tanár a telepítési törvényjavaslat magánjogi vonatkozásait méltatja tökéletes szakszerűséggel e szám első helyén közölt nagyértékű cikkében. A dollár-biztosítások megnehezítésének kérdésével foglalkozik a következő cikkben Kelemen László dr. szegedi törvényszéki bíró. A „Lejárat napja, vagy fizetés napja a váltójogban” címen Katona Gábor az „Analogia és az alternatívás a mai nemzeti szocialista bűnperben” címen Zöldi Miklós dr. kir. ügyész, egyetemi magántanár, a Szemle szerkesztőbizottságának kiváló tagja, irtak még e számba cikkeket. A rendes rovatok bőséges közleményei adják a lap további tartalmát.

Jogállam. (XXXV. évfolyam, 3—4. füzet.) A kettős füzet első helyen Kuncz Ödön dr. egyetemi tanárnak a Magyar Jogászegyletben Baumgarten Nándorról tartott kimagasló értékű emlékbeszédét közli, amelyben a kereskedelmi jog kiváló tanára ennek a szakjognak egyik kitűnő munkása jogászi működését s jeles emberi tulajdonságait méltatja. A további cikkeket Polya Jenő dr., Molnár Kálmán dr., Löw Tibor dr. Tóth György dr., Kartal Ignác dr.,

Samsonow M. Mihály, Koncz Mihály dr., Schwartz Izidor dr. és Kolozs Gyula dr. írták. Az Irodalom és Szemle rovatok változatos közleményeit találjuk még ebben a füzetben.

Polgári Jog. (XII. évfolyam, 4. szám.) A legújabb számnak két külön cikkét Garson Jenő dr. és Jeszenszky Ferenc dr. írták s mindkét cikk a gazdaadós-ságok kérdésének rendezésével foglalkozik. A Jogalkotás, Joggyakorlat, Ügyvédség-Jogélet és Irodalom rovatokban sok értékes közleményt és kisebb cikkeket hoz még e szám.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők lapja 78. évfolyam, 4. szám.) A közjegyzői gyakorlatot érintő több fontos kérdéstről írtak ebbe a számba érdekes cikkeket Dr. Ludvig Kornel, Dr. Ludvig Wolfmeyer, Dr. Josef Wachermayr és mások. A felső bíróságok joggyakorlatából közölnek még több szakkérdéssel foglalkozó határozatot, továbbá személyi híreket, könyvbírálatokat és más közleményeket.

Az Ügyvéd. (VIII. évfolyam, 4. szám.) Az ország területén működő 18 ügyvédi kamara közös sajtó-organumaként fog a továbbiakban ez az elevenen szerkesztett ügyvédgazdasági, társadalmi és jóléti közlöny megjelenni, amint ezt a főszerkesztő Boda Ernő dr. a legújabb számban írott cikkében bejelenti. E számban is sok ügyvédi kérdésről, ügyvédi sérelemről írott cikkben és közleményekben hathatósan szolgálják a magyar ügyvédség — sajnos — igen sok oldalról és súlyosan veszélyeztetett érdekeit. A Joggyakorlat rovatban ezúttal is sok ügyvédi kérdéssel foglalkozó határozatot közölnek.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai közjegyzők lapja 16. évfolyam 2., 3. és 4. számok.) E számok cikkei a közjegyzői ügykörben a deviza korlátozások, az értékemelkedési adó, ingó dolgokra való tulajdonszerzés, az új kamat és adósságrendezési rendelet, a visszaható erő kinövései kérdéseivel foglalkoznak. A csehszlovákiai német közjegyzők egyesületének hivatalos közleményeit, könyv- és folyóirat szemléket találhatunk még ezekben a számokban.

Magyar Törvénykezés. (1936. évfolyam, 7. és 8. szám.) A közszállításokra tett ajánlatok illetékének újabb szabályozása tárgyában kiadott 44466/1936. P. M., a külföldi biztosító társaságok belföldi üzletére vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában kiadott 2310/1936. M. E. számú rendeletek és Budapest székesfőváros 452/1935. kgy. szám alatt a kerületi városbírákról alkotott szabályrendeletének teljes szövegét közli a két legújabb szám. Az utóbbi hivatkozott szabályrendelet 7. § 6. pontja szerint kerületi város bíróvá kir. közjegyző vagy helyettes ki nem nevezhető. A birói gyakorlatból hatalmas anyagot, a Forum és Szerkesztő postája rovatok sok érdekes közleményét hozzák még ezek a számok.

Illetékügyi Közlöny. (XI. évfolyam 4. szám.) Magánjogi és illetékügyi egyetemlegesség címen ifj. Vas Imre dr. budapesti ügyvéd, Elelmezési, tartási és életjáradéki szerződések illetéke címen pedig Antalffy Zsiros Aladár dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes cikkeit közli e szám. Az utóbbi cikk részletesen foglalkozik a kérdés történeti előzményeivel, majd ismerteti a jelenleg érvényben álló jogszabályokat, illetve gyakorlatot, megállapítván, hogy ebben a kérdésben alig lehet még egységesen kialakult s főleg a kapcsolatos viszonyokat méltányos figyelemre méltató gyakorlatról szó. A közjegyzői gyakorlatban gyakran előforduló tartási szerződések illetékügyi vonatkozásait szakszerűen

ismertető értékes cikk a bonyolultabb illetékügyi kérdések részletesebb taglalását külön cikk számára tartja fenn. Az újabb illetékügyi rendeleteket, az Irodalom, Fontos tudnivalók rovatok közleményeit és szerkesztői üzeneteket találunk még ebben a számban, amely külön mellékletként hozza még az Illetékügyi Joggyakorlat című füzetet.

Joggyakorlat.

Magánjog.

70. A peres felek között a jogügylet lebonyolított s a vételi szerződés teljességbe ment. Ilyen tényállás mellett az állandóan követett bírói gyakorlat szerint *gazdasági lehetetlenülé*sről szó nem lehet. (Budapesti T. XII. 2892/1935.)

71. Örökhagyó gyógyítási, temetési költségei és adótartozásai a hagyatékából fedezendő *hagyatéki terhek* s ezeket, a köteles részt igénylő testvérrel szemben a másik testvér nem a sajátjából, hanem a hagyatékából tartozik fedezni. (K. P. I. 5911/1935.)

72. Ha az utóörökös, az *utóöröklés* tárgya ingatlan megterheléséhez hozzájárul, az ingatlanra a feljegyzett utóöröklési jogra való tekintet nélkül, jelzálogjog bekebelezhető. (K. P. V. 4628/1935.)

73. *Szerzeményi az a vagyon*, amely a hagyatékban az ági vagyon kiadása után fennmarad. Amikor tehát az örökhagyó a reá tehermentesen átszállt ági ingatlant megterhelte, a szerzeményi vagyon örökösét csak az ági ingatlan tehermentesítésén túl megmaradó vagyon illeti. Ebből következően a szerzeményi vagyon örököse az ági vagyon tehermentesítéséért, vagyis az ági vagyon tehermentes kiadásáért nem a tiszta szerzeményi vagyonérték erejéig, hanem egész örökrészével felel. (K. P. I. 5310/1935.)

74. A korlátlan és szabad rendelkezési jog a végrendelezők akarata értelmében kiterjed arra is, hogy a túlélő házastárs az utóöröklés érvényesülését az öröklött vagyonnak akár élők között, akár halálesetre való ingyenes elidegenítésével egészben is megghiúsítsa. Az ilyen *utóörökös rendelés* nem érvénytelen, hanem csak azt jelenti, hogy a végrendelezők az utóöröklési jogot a túlélő részére biztosított korlátlan és szabad rendelkezési jognak gyakorlásától tették függővé. (K. P. I. 3973/1935.)

75. A szülők és gyermekeik között vagyon-rendezést tárgyazó *ingatlan átruházási ügylet érvényességéhez* az állandó bírói gyakorlat értelmében nem kívántatnak meg azok az alakszerűségek, amelyeket a 4420/1918. M. E. rendelet és a 27. számú kuriai polgári döntvény előír. (K. P. III. 2940/1935.)

76. Amikor az ügyletkötésnek indító okát és alapját képező, sőt az annak kifejezett feltétele gyanánt megállapított kikötések és feltevések, amelyek nélkül a felek az ügyletet meg sem kötötték volna, a felek hibáján kívül meg nem valósultak, illetve tévesnek bizonyultak és ennek következtében a szerződés fenntartása az egyik félnek nyilván anyagi romlását okozná s így a felek ügyleti céljának a méltányosság és a jóhiszeműség szempontjából sem

felelne meg, az illető fél a reá nézve nemcsak érdekesztett, hanem egyenesen káros *szerződésnek felbontását*, illetve hatálytalanítását keresettel szorgalmazni jogosult. (K. P. IV. 3966/1935.)

77. *Kizsákmányoló ügyletre* vonatkozó jogszabályok alkalmazása szempontjából a szorult helyzet oly viszonyok összesége, amelyek az ügyletkötő felet olyan kötésre kényszerítik, amelyet nem helyesel s amelyet csak nagyobb hátrányoknak legalább is ideiglenes elkerülése végett kénytelen eszközölni. (K. P. III. 2470/1935.)

78. Ha a szülők a gyermeküknek használatra is átadott vagyonra *haszonélvezeti joguk* biztosítását kikötötték, ebből a jogviszonyból más megállapodás hiányában az következik, hogy a birtok átadása ideiglenesen, visszavonásig történt. (K. P. I. 1225/1935.)

79. Olyan szerződés alapján, amelyet valaki, mint másnak képviselője, annak nevében képviselői jogának határai között köt, a képviselt van jogosítva és kötelezve. A *meghatalmazás* megszűnik a visszavonással, hacsak az alapul szolgáló jogviszony természete a visszavonást ki nem zárja. A visszavonó nyilatkozatot a meghatalmazotthoz kell intézni. Harmadik személyt csak akkor kell a meghatalmazás visszavonásáról értesíteni, ha azt a meghatalmazásról is külön értesítették. A meghatalmazás hiányában kötött szerződés is kötelezi a képviseltet, ha azt utólagosan jóváhagyta. A jóváhagyás csak arra terjedhet ki, amiről a képviseltnek tudomása volt. A képviselőre adott meghatalmazás a dolog természeténél folyóan olyan szerződések megkötésére terjed ki, amelyek a képviselőt keretében rendszerint szokásosak. (K. P. II. 1711/1935.)

80. A Kuria 589. számú elvi határozata s ennek a határozatnak alapján kifejlődött bírói gyakorlat értelmében abban az esetben, ha az örökhagyó végrendeletében gyermekének a *köteles részét* meghaladó vagyont juttat, azonban bizonyos korlátozással (utóöröklési jog, haszonélvezet stb.) érvényesen kikötheti, hogy leszármazója a köteles rész juttatást csak akkor igényelheti, ha a korlátozást a köteles rész tekintetében is elfogadja. (K. P. I. 4787/1935.)

81. *Szabad akaratelhatározási képesség hiánya* miatt a jogügylet érvénytelennek csak akkor nyilvánítható, ha az elhatározási képesség hiánya nemcsak valószínű, hanem meggyőző és megnyugtató bizonyítékok alapján kétségtelenül megállapítható. (K. P. I. 4667/1935.)

82. Nincsen olyan jogszabály, amelynek alapján az örökhagyó *írásbeli végrendeletének* tévedésen alapuló tartalmát a bíróság az örökhagyó megállapítható akaratának megfelelően helyesbíthetné. Ellenkezőleg a Kuria ítélezési gyakorlata szerint az örökhagyó akarata és a végrendeletben foglalt nyilatkozat eltéréseinek a következménye csak a végrendelet megtámadott rendelkezésének hatályon kívül helyezése lehet a nélkül, hogy örökhagyó valódi akaratát ítélettel helyettesíteni lehetne. A tévedésen alapuló rendelkezések hatályon kívül helyezésének következménye pedig az, hogy ezek helyett a törvényes örökösödésnek, vagy esetleg az örökhagyó meg nem támadott végrendeletének kell érvényesülnie. (K. P. I. 223/1935.)

83. Az örökbefogadott gyermek az örökbefogadó szülő ajándékozását *köteles rész* sérelme címén csak akkor támadhatja meg, ha az ajándékozás az örökbefogadás után létesült. (K. P. I. 5147/1935.)

84. Ha az ajándékozó, a végbement ajándékozás után olyan szükségben van, amely megélhetését, vagy törvényen alapuló eltartási kötelezettségének teljesítését lehetetlenné teszi, a megajándékozottól *visszakövetelheti az ajándékot* annyiban, amennyiben az a hiányzó életfenntartási vagy eltartási költség fedezésére szükséges. Ilyen követelésért azonban a megajándékozott csak a visszaköveteléskor még meglévő gazdagodása erejéig felelős. (K. P. I. 5283/1935.)

85. Az 1876: XVI. t. c. 1. és 3. §§-ának rendelkezései szerint az *írásbeli magánvégrendelet* érvényességéhez, ha azt nem az örökgyó írta, négy tanu kívántatik, akiknek képességgel kell birniok annak bizonyítására, hogy az örökgyó személyében csalás, vagy tévedés nem történt. Ez nem bizonyítási szabály, hanem az anyagi jog körébe eső s a végrendelet érvényességi feltételeit megszabó rendelkezés s mert a per rendjén megállapítást nyert, hogy az egyik tanu az örökgyót nem ismerte, a Kuria a végrendeletet ez alapon hatályalannak mondta ki. (K. P. I. 5467/1935.) (Azonos az 5941/1935. számú ítélet, amellyel kapcsolatos tényállás szerint az egyik tanu örökgyót csak a végrendelet alkalmával ismerte meg.)

86. Az örökgyó az örökgyóval szemben törvényes gyermek jogállásába lép, a törvényes gyermek törvényes örökösödési joga pedig törvényes örökrészre s nem köteles részre, vagy utóöröklésre szól. Az örökgyó megkötése előtt alkotott közös végrendeletnek az a rendelkezése, amely szerint a házastársak kölcsönösen egymást rendelték ki végrendeleti örökösökként, a Kuria álláspontja szerint a később kötött örökgyó megkötésével hatályon kívül helyezettnek tekinthető. (K. P. I. 5758/1935.)

87. Azt a jogszabályt, mely szerint a *végrendeleti tanút*, ha a végrendeletben részesített féllel az 1876: XVI. t. c. 9. §-a rendelkezéseinek megfelelően rokonságban van, figyelmen kívül kell hagyni, mint kivételt szorosán kell magyarázni. Nincsen tehát törvényes akadálya annak, hogy a végrendelet szerint juttatásban részesülő tanu vallomása figyelembe vétessék, egy másik, a végrendelet alapján szintén részesülő fél érdekében, akivel egyébként törvényes érdekeltségi viszonyban nem áll. (Pécsi T. I. 1141/1934.)

88. A köteles gondosság kifejtése mellett betekintendő iratokból megállapítható volt az, hogy a perben szereplő ingatlan jutalékot a törvényes leszármazó örökösök javára *utóöröklési jog* terheli és hogy a hagyatéki bíróság ennek az utóöröklési jognak telekkönyvi biztosítása iránt intézkedett is. Erről az utóöröklési jogról való tudomás, illetve erről a köteles gondosság kifejtése mellett való tudomásvétel a jelzálogszerzést rosszhiszeművé és megátadhatóvá teszi. (K. P. V. 1036/1934.)

89. *Elidegenítési és terhelési tilalom* tárgya csak az ingatlan állagára vonatkozó jog lehet, ilyennek pedig a tartási igény nem minősíthető. (Miskolci Tsz. 5484/1935.)

90. *Közszerzeményi vagyon* léteztése csak a házasság megszűntével állapítható meg s így a házasság megszűnt előtt a közszerzeményi követelésről szólani, még kevésbé azt végrehajtás alá vonni nem lehet. (Budapesti T. XIV. 12413/1935.)

91. Az *örökösödési szerződés*be foglalt lemondó nyilatkozatot az örökgyó összes gyermekei megtették, ez azonban nem szolgálhat akadályául

annak, hogy az örökgyó végrendelet nélkül való elhaláloztása esetén annak hagyatékát a lemondó nyilatkozatot tett gyermekek a törvény alapján örököljék. (K. P. I. 4162/1935.)

92. Az *írásbeli szerződéssel* egyidőben, vagy annál korábban létrejött szóbeli megállapodás csak annyiban lehet ellentétes az írásba foglalt megállapodás tartalmával, amennyiben a két ügyletnek tárgya ugyanaz. (K. P. I. 3748/1935.)

93. Az anyagi jog szabályai szerint az, hogy az *árverési vétel ügylet* érvényessége a végrehajtási törvény 179. §-ában felsorolt eseteken kívül tévedés miatt legyen megátadható, kizárva nincs. (K. P. V. 2977/1935.)

94. Az *örökgyó megkötés* nemcsak kitagadási okok miatt bontható fel, hanem abban az esetben is, ha az örökgyó megkötésével az örökgyó megkötéséből származó kötelezettségeit szándékosan és oly súlyosan sérti meg, hogy annak folytán az örökgyó megkötés után keletkezett családi kapcsolat fenntartása az örökgyó megkötésére elviselhetetlenné vált. (K. P. III. 3538/1935.)

95. A 4420/1918. M. E. számú rendelet értelmében az *ingatlant elidegenítő jogügylet* érvényességéhez a jogügyletnek írásba foglalása szükséges ugyan, hogyha azonban az ingatlant elidegenítő jogügyletnek szabályszerű okiratba foglalása megállapítható, a jogügylet érvényességét nem érinti az a körülmény, hogy az okirat utólag eltűnt, vagy megsemmisült. (K. P. V. 3742/1935.)

Illetékjog.

10. Az 1914. évi XLIII. t. c. 57 §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés szerint a bírósági végrehajtók és a kir. közjegyzőkhöz, mint bírói megbizottakhoz intézett, levél alakú megkeresések után, beadványi illeték nem jár. Ezt a tételes rendelkezést sem az 1927. IV: t. c. . sem más törvényes intézkedés hatályon kívül nem helyezte. A most hivatkozott t. c. 10 §-a hatályon kívül helyezte ugyan az 1894: XVI. t. c. 51 §-át, azonban ez a hatályon kívül helyezés, a közjegyzőnek a hagyatéki ügyek vezetése tekintetében megállapított jogállásán mit sem változtat s úgy a törvény, mint annak indokolása szerint, a kir. közjegyzők a hagyatéki ügyek rendezésénél, mint bírói megbizottak járnak továbbra is el. Ezekre való tekintettel, *a hagyatéki ügyekben a kir. közjegyzőkhöz intézett levélbe foglalt megkeresések után, a hatályában változatlanul fennálló 1914: XLIII. t. c. 57 §-ának utolsó bekezdése szerint, beadványi illeték nem jár.* (Közig. bír. 6321/1932.)

11. Az elhunyt feleség hagyatékában leszármazók nem létében, az ági vagyon korlátai között, törvényes örökös a férj s a vélelem a vagyon szerzeményi minősége mellett szól. A hagyaték tehát ennek a magánjogi helyzetnek megfelelően illetékezendő. (Közig. bír. 8272/1935.)

12. Az alapítványként hagyományozott ház kezelésével való végrendeleti megbízás esetén s ha a megállapított tiszteletdíj nem haladja meg a hagyományozottnak hasonló ház kezeléséért járó kezelési díj összegét, a tiszteletdíj öröklési díj alá nem vonható. (Közig. bír. 14930/1935.)

Szerkesztői üzenetek.

Dr. R. F. Önkéntelenül is a homousion és homoiusionnal kapcsolatos régi hitviták jutottak eszünkbe, amikor mi is tudomást szereztünk a budapesti törvényszék házassági per biráinak arról az újabban inaugurált gyakorlatáról, amely szerint a különélési tanúsítványokat, ha a felek neveiben csak egy betűnyi eltérés van, visszautasítják. Pl. ha a tanúsítványban „Horváth“ van „Horvát“, „Guttman“ van „Gutmann“, „Friedmann“ van „Fridmann“ helyett még akkor is, ha a név a nőnek családi neve. A gyöngé indok az, hogy a személyazonosság kétségtelenül meg nem állapítható. Ad absurdum fokozva a kérdést talán igaza lehet a bíróságnak, azonban komoly visszautasítási indokul ez az egy betű eltérés aligha elfogadható. Semmi képpen sem alkalmas azonban, a céltalan munkát okozó visszautasítás arra, hogy megváltoztassa a házassági bontó pereknek azt a mérlegét, amely szerint azoknak 75%-a mégis csak az u. n. megegyezéssel váls.

H. B. E közlöny 1935. évi 10. számában a 417. oldalon megjelent szerkesztői üzenetekben foglaltakkal szemben készséggel deferálunk s megállapítjuk, hogy 1037/1930. I. M. VIII. szám alatt tényleg joghatályban áll egy rendelet, amely szerint a járásbiróságok időszaki vizsgálatát teljesítő törvényszéki elnökök, vagy helyetteseik a kir. közjegyzőktől a Kjö lajstromok másolatának és egyes hagyatéki ügyek iratainak bemutatását megkivánhatják. Ez a rendelkezés nem annyira a közjegyzők ellenőrzését célozza, hanem azt, hogy a törvényszéki elnöknek, vagy helyettesének modjában legyen a tekintetben megállapításokat eszközölni, hogy a bíróságok az örökösödési ügyek menete tekintetében ellenőrző kötelességüket megfelelően gyakorolják-e. Természetes, hogy a közjegyzők részéről a bemutatási kötelesség csak a rendeletben irt keretben áll fenn. Ez a rendelet sem a hivatalos lapban, sem pedig az Igazságügyi Közlönyben meg nem jelent s csupán a közjegyzői kamaráknak küldték meg. A rendeletbe foglaltak nem minden kamara részéről nublikáltattak s így érthető, hogy ennek a rendeletnek létezése tekintetében a közvetlenül érdekelt közjegyzők sem voltak kellően tájékozottak.